

درس هشتم

دریاقلی

فارسی ششم دبستان

درس هشتم دریاقلی

علوی

دریاقلی

چشم انتظارِ همت تو، دین و میهن است

دریا قلی! رکاب بزن، یا علی بگو

معنی بیت: ای دریا قلی! با دوچرخه ات رکاب بزن و یی اعلی گویان پیش برو، زیرا دین و میهن منتظر و چشم به راه فداکاری و ایثارگری تو است.

میدان جنگ تن به تن و تانک با تن است

فردا اگر درنگ کنی، کوچه های شهر

معنی بیت: اگر معطل کنی ممکن است دیر شود و فردا کوچه های شهر تبدیل به میدان جنگ تن به تن و جنگ تانک با سربازان شود.

تکلیف شهر خاطره های تو، روشن است

از راه اگر بمانی و روشن شود هوا

معنی بیت: اگر معطل کنی و در راه بمانی و هوا روشن شود دیگر معلوم نیست که بر سر شهر تو و شهر خاطره های تو (آبادان) چه خواهد آمد.

تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

دریا قلی! به وسعت دریاست نام تو

معنی بیت: دریا قلی! نام تو به اندازه ی دریا ها وسیع و پهناور است و تاریخ نمی تواند نام تو را به درستی تلفظ کند. یعنی از فهم و درک و بیان جوانمردی و ایثارگری تو ناتوان و لال است.

غافلگیرکننده: غیرمنتظره بودن و ناگهانی بودن کاری	هدف: مقصود، منظور
بهمن شیر: نام رودخانه‌ای است.	به هنگام: به موقع
محاصره: اطراف کسی یا جایی را احاطه کردن	محدود: ناچیز و کم، مختصر، اندک
انگار: گویا، به نظر	جوامع: جمع جامعه، کشور، مملکت
جوانمردی: سخاوت، بخشندگی	ارج: ارزش
رکاب بزن: سریع‌تر دوچرخه را به حرکت در بیاور.	دلور مرد: مرد شجاع و دلیر
دیار: خانه، سرزمین	کماندار ایرانی: آرش کمانگیر
همت: قصد، اراده و عزم قوی	دلیرانه: شجاعانه
الکن: کسی که زبانش به هنگام صحبت، گیر می‌کند، لال	چله‌ی کمان: نخ کمان که تیر در آن قرار می‌گیرد.
تکلیف: موقعیت، وضعیت	پاسداری: محافظت کردن
خمپاره: نوعی گلوله که با توپ قابل حمل، پرتاب می‌شود.	نام‌آوران بی‌شمار: پهلوانان مشهور بسیار زیاد

مدافعان: جمع مدافع، دفاع کنندگان	مانع سقوط: جلوی دشمن را گرفتن تا شهرها را تصرف نکند.
مزار: قبر، گور، آرامگاه	اوراق فروشی: مکانی که پاره‌های اتومبیل فروخته می‌شود.
بی شک: یقیناً، حتماً	حاشیه: کناره
ناگوار: تلخ، ناخوشایند	بعثی: نیروهای ارتش عراق در زمان صدام
	مقابله: مبارزه کردن
	ناکام: کسی که به آرزوی خود نرسیده باشد.
	تلفات: نابود شده‌ها، از دست دادن افراد

نشانه های نگارشی

نشانه های نگارشی، علامتهایی هستند که به درست خواندن و درک مطالب، کمک می‌کنند.

چند علامت نگارشی پرکاربرد:

نقطه (.):

(۱) در پایان جمله‌های خبری و بعضی جملات امری از این نشانه، استفاده می‌شود.

شغل دریاقلی، اوراق فروشی بود.

مثال:

(۲) در میان حروف اختصاری به کار می‌رود.

نظامی زاده‌ی ۵۳۵ هـ.ق در گنجه است.

مثال:

هجری قمری: ه.ق

ویرگول یا درنگ‌نما (،):

نشانه‌ی درنگ در جمله است.

۱) میان عبارتها و جمله‌هایی که از نظر معنی به هم مربوط هستند.

مثال: اگر کوتاهی کنی، همه‌ی شهر و دیار نابود خواهد شد.

۲) برای جداکردن کلمه یا عبارتی توضیحی

مثال:

آرش، دلاور مرد ایرانی، دلیرانه بر قلعه‌ی دماوند برآمد.

«دلاور مرد ایرانی» توضیحی است که برای «آرش» بیان شده است و قبل و بعد از آن، «ویرگول» دیده می‌شود.

مثال: ۳) بین کلماتی که می‌خواهیم یک چیز مشخص درباره‌شان بگوییم.

درباره‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خوانده‌ها و آموخته‌ها بپرسیم.

مثال: ۴) برای جلوگیری از اضافه‌کردن کسره (-) به پایان بعضی کلمات.

جان و دل، رایگان بیفشانیم

مثال: (۱) پیش از نقل قول مستقیم

گفت: «می آیم دنبالت».

مثال: (۲) هنگام توضیح دادن

نهاد: قسمت اول هر جمله است.

مثال: (۳) هنگام برشمردن اجزای یک چیز

عنصرهای چهارگانه عبارتند از: آب، خاک، باد و آتش

مثال: (۴) هنگام معنی کردن

نخجیر: شکار

نقطه- ویرگول (؛) :

مکئی طولانی‌تر از ویرگول و کوتاه‌تر از نقطه است.

(۱) قبل از یعنی و مثلاً

او انسانی دلسوز است؛ مثلاً در تمام درس‌ها کمکم می‌کند.

(۲) بین دو جمله که یک معنی را می‌رسانند.

او نه تنها خشمگین نشد؛ بلکه بسیار هم با آرامش رفتار کرد.

مثال:

مثال:

گیومه « » :

۱) اگر بخواهیم، عین سخن کسی را نقل کنیم، آن را داخل گیومه قرار می‌دهیم.

پیامبر (ص) فرمودند: «پاکیزگی نیمی از ایمان است.»

۲) برای مشخص کردن واژه یا ترکیبی خاص

شهادت «دریاقلی سورانی» از دلاور مردان دوران دفاع مقدس بود. مثال :

مثال :

علامت سؤال (؟) :

۱) در پایان جمله‌های پرسشی

مثال: فرق تو با بچه‌های دیگر چیست؟

۲) برای نشان دادن شک و تردید

مثال: اگر بروم او را می‌بینم؟

۳) برای ریشخند (تمسخر)

نکته

در این صورت، علامت سؤال با تعجب همراه می‌شود.

مثال: تو دانش‌آموزِ زرنگِ کلاس هستی!؟

علامت تعجب (!) :

در پایان جملات تعجبی و جملاتی که یکی از حالات عاطفی، مثل آفرین، تأکید، افسوس، آرزو، دعا، ندا، ناراحتی، خوشحالی و... را نشان می‌دهند، می‌آید.

مثال: خدا می‌دانست چه اتفاقات ناگواری می‌افتاد! (حالت تأثر)

دریاقلی! رکاب بزن، یا علی بگو (ندا)

حتماً دریافتید منظورم از این فرزندان عزیز، چه کسانی هستند! (تأکید)

پرانتر یا کمانک () :

۱) عبارت توضیحی را داخل کمانک قرار می‌دهیم.

مثال: دشمنان به هر سه‌ی ما (شما، وطن و من) تاخته‌اند.

مزار این شهید دلاور در بهشت زهرا (س)، قرار دارد.

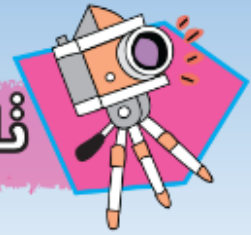
خط تیره (-) :

جملات و عبارات توضیحی را بین دو خط تیره، قرار می‌دهیم.

مثال: روستای ما- زادگاه من- همیشه، در خاطراتم جاودانه است.

تاریخ ادبیات

محمد رضا تُرکی

وی از شاعران و نویسندگان معاصر است و در دانشگاه تهران به تدریس اشتغال دارد.

سید حسن حسینی

از شاعران دوره‌ی انقلاب اسلامی است. وی در سال ۱۳۸۳ درگذشت.
آثار: هم صدا با خلق اسماعیل، گنجشک و جبرئیل

هدف: اهداف، هدفمند	عقب: تعقیب، عقاب
محدود: حدود، محدوده، حد	نفوذ: مَنفَذ، نافذ
آثار: اثر، مؤثر، تأثیر	اسارت: اسیر، اُسرا
مقدّس: قُدس، قُدسی، اَقَدس، قِداست	تأسیس: مؤسّس، مؤسّسه، اساس، اساسی
مانع: منع، موانع	تأمین: امن، ایمان، ایمن، امانت، امین
شغل: اشغال، مشغله، مشغول، شاغل	استقامت: مقاوم، قوام، مقاومت
محاصره: حصار، محصور (زندانی)، حصیر	بی رحمانه: رحم، رحیم، مرحوم، رحمت
وسعت: وسیع، توسعه، وُسع	متدین: دین، ادیان، دیندار
مزار: زیارت، زائر	ساعی: سعی، سعایت
مُدافع: دفاع، دفع، تدافعی	تبعید: بعد، ابعاد، بعداً
مقابله: قبل، قبول	

کارگاه نویسندگی

توصیف: یکی از راه های تمرین در نویسندگی توصیف است. توصیف بیان ویژگی های يك چیز یا پدیده ی خاص است. در توصیف باید به موارد زیر توجه کرد:

- ۱- اندازه
- ۲- رنگ
- ۳- بو
- ۴- لطافت و زبری
- ۵- فاصله و ...

فارسی ششم دبستان

علوی

درس هشتم دریاقلی

